

Sygn. akt VI ACa 992/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Teresa Mróz

Sędzia Krzysztof Tucharz

Sędzia Agata Zając

Protokolant: Bartłomiej Sarna

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko P. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 6 lutego 2019 r., sygn. akt III C 1534/17

I oddala apelację,

II zasądza od P. S. na rzecz (...) w W. 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 992/19

UZASADNIENIE

Powódka Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. wniosła o orzeczeniem nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, że pozwani (...) sp. z o.o. w K. mają zapłacić na rzecz strony powodowej solidarnie 274.323 zł wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych od dnia 23 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 20 lipca 2017 r., III Nc 253/17, nakazano pozwanym (...) sp. z o.o. w K., aby zapłacili solidarnie na rzecz powódki (...) w W. 274.323 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia 23 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz solidarnie kwotę 10.646,25 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana P. S. wywiodła sprzeciw od nakazu zapłaty oraz wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od P. S. na rzecz (...) w W. 274.323 zł z odsetkami jak dla zaległości podatkowych od dnia 23 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty – solidarnie z (...) sp. z o.o. z siedzibą w

K. w zakresie określonym w prawomocnym wobec (...) Sp. z o.o. nakazie zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym przez Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 20 lipca 2017 r., sygn. akt III Nc 253/17 oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki koszty procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie ich wysokości referendarzowi sądowemu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 31 lipca 2012 r. pozwana złożyła u powódki wniosek o przyznanie pomocy w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 wraz z Ekonomicznym Planem Operacji, który wskazywał, że dotychczasowa działalność pozwanej w ramach mikroprzedsiębiorstwa obejmowała sprzedaż hurtową części i akcesoriów do pojazdów samochodów z kodem (...) . Wskazano, że planowane jest rozszerzenie działalności – ze sprzedaży części motoryzacyjnych – na otwarcie hurtowni materiałów budowlanych, co pozwoli na stworzenie powierzchni magazynowo – biurowej. Na początku przewidziano asortyment w postaci więźb dachowych, desek, farb, tynków i cementu, w przyszłości planując sukcesywne zwiększanie asortymentu. Planowany cel operacji polegał na modernizacji obiektów – adaptacji budynku mieszkalnego na budynek socjalno – handlowo – biurowy oraz na zmianie sposobu użytkowania wraz z modernizacją szklarni na halę magazynową. Klasyfikacja operacji według kategorii obejmowała sprzedaż hurtową, a kod i nazwa działalności (podklasy według (...)) określone zostały jako 47.73.Z (sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego). W dniu 27 listopada 2012 r. powódka zawarła z pozwaną umowę przyznania pomocy nr (...). W wyniku realizacji przedmiotowej umowy miał zostać osiągnięty cel w postaci prowadzenia sprzedaży hurtowej materiałów budowlanych, co spowoduje wzrost zatrudnienia i dochodu z prowadzonej działalności . Operacja miała zostać zrealizowana w województwie (...), powiecie (...), gminie K., miejscowości S., ul. (...), (...)- (...) L., w ramach jednego etapu. Beneficjent miał zrealizować zadanie inwestycyjne w postaci wykonania zakresu rzeczowego zgodnie z zestawieniem rzeczowo – finansowym operacji, stanowiącym załącznik nr 1 do umowy, zapłaty za koszty kwalifikowane operacji, w tym uiszczenie należności za dostawy, usługi lub roboty budowlane nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność lub ostatniego uzupełnienia, udokumentowania wykonania robót, dostaw lub usług w zakresie rzeczowym lub finansowym, w przypadku nabycia rzeczy na podstawie umowy leasingu przeniesienie praw własności nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność dla etapu, w ramach którego po raz ostatni będą rozliczane koszty leasingu, osiągnięcie zakładanego celu operacji nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną. Pozwana była obowiązana również do uzyskania wymaganych odrębnymi przepisami oraz postanowieniami umowy: opinii, zaświadczeń, uzgodnień, pozwoleń lub decyzji związanych z realizacją operacji oraz zamontowania i uruchomienia nabytych maszyn, urządzeń, infrastruktury technicznej, w tym wyposażenia. Natomiast powódka zobowiązana była do wypłacenia, na warunkach określonych w umowie oraz na podstawie złożonego wniosku o płatność, pomocy w wysokości 299.956 zł, jednakże nie więcej niż 50% poniesionych kosztów kwalifikowanych operacji.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że pozwana była zobowiązana także do spełnienia określonych warunków wskazanych w programie, przepisach ustaw, rozporządzenia oraz realizacji operacji zgodnie z postanowieniami umowy, a w szczególności do zarejestrowania rodzaju działalności (według klasyfikacji (...)) i miejsca wykonywania działalności (miejsca realizacji operacji), której dotyczy operacja, nie później niż do złożenia wniosku o płatność ostateczną, w trakcie realizacji operacji oraz przez okres 5 lat liczony od dnia przyznania pomocy – osiągnięcia i zachowania celu operacji, nieprzenoszenia prawa własności lub posiadania nabytych dóbr, utrzymania miejsca rejestracji siedziby pozwanej w miejscowości należącej do gminy wiejskiej albo miejskiej z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5.000 mieszkańców, albo gminy miejsko – wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5.000 mieszkańców, jeśli pozwana wykonywała działalność inną niż świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, podjęcia i wykonywania rodzaju działalności gospodarczej według (...), której służyła realizacja operacji lub której prowadzenie stanowiło warunek przyznania pomocy, bez zmiany miejsca wykonywania działalności, związanej z przyznaną pomocą bez zgody powódki, umożliwienia przedstawicielom powódki dokonywania wizytacji w miejscu realizacji operacji.

Jednocześnie sąd okręgowy ustalił, że w przypadku, gdy złożony wniosek o płatność nie był wypełniony we wszystkich wymaganych pozycjach lub zawierał błędy formalno – rachunkowe lub nie dołączono do niego wymaganych dokumentów, lub dokumenty te nie spełniały dotyczących ich wymagań powódka wzywać miała pozwaną w formie

pisemnej do usunięcia braków, w tym złożenia dodatkowych pisemnych wyjaśnień w terminie 21 dni kalendarzowych od dnia doręczenia wezwania. Strona powodowa mogła wyrazić zgodę na przedłużenie tego terminu na uzasadnioną prośbę strony pozwanej złożoną w formie pisemnej, na uzupełnienie wniosku o płatność, nie dłużej jednak niż o 6 miesięcy. W przypadku przedłużenia terminu o więcej niż 1 miesiąc pozwana była obowiązana udokumentować przyczynę przedłużenia. W umowie określono również przyczyny jej wypowiedzenia, które następowało w przypadku nierozpoczęcia przez pozwaną realizacji operacji do końca terminu do złożenia wniosku o płatność, niezłożenia wniosku o płatność w wyznaczonym terminie, odstąpienia przez pozwaną od realizacji operacji, zaniechania realizacji zobowiązań przewidzianych w okresie po wypłacie pomocy, jak również ujawnienia przesłanek, które skutkują, zgodnie z umową, odmową płatności, stwierdzenia, w okresie realizacji operacji lub w okresie 5 lat liczonych od dnia przyznania pomocy, nieprawidłowości związanych z ubieganiem się o przyznanie pomocy lub realizacją operacji, a także naruszenia przez pozwaną warunków przyznania lub wypłaty pomocy.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że powódka mogła żądać zwrotu nienależnie lub nadmiernie pobranej kwoty pomocy w przypadku ustalenia niezgodności realizacji operacji z Programem, ustawą, rozporządzeniem, umową lub przepisami odrębnymi, a w szczególności nieosiągnięcia lub niezachowania celu operacji, rezygnacji pozwanej z realizacji operacji, podlegania pozwanej wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów odrębnych, zaistnienia okoliczności skutkujących wypowiedzeniem umowy udzielenia pomocy, rozpoczęcia realizacji zestawienia rzeczowo – finansowego operacji w zakresie danego kosztu przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy, a w przypadku kosztów, stanowiących koszty ogólne, poniesionych wcześniej niż od dnia 1 stycznia 2007 r., złożenia podrobionych, przerobionych, nierzetelnych lub stwierdzających nieprawdę dokumentów lub oświadczeń, mających wpływ na przyznanie lub wypłatę pomocy, niespełnienia co najmniej jednego ze zobowiązań umownych, w tym zmniejszenia liczby utworzonych nowych miejsc pracy lub obniżenia poziomu zatrudnienia w przedsiębiorstwie pozwanej, innych władczych rozstrzygnięć uprawnionych organów państwowych lub orzeczeń sądowych stwierdzających popełnienie przez pozwaną, w związku z ubieganiem się o przyznanie lub wypłatę pomocy, czynów zabronionych przepisami odrębnymi, bądź wystąpienia przesłanki, o której mowa w art. 30 ust. 2 rozporządzenia 65/2011. Zwracana kwota miała zostać powiększona o odsetki, naliczane w wysokości jak dla zaległości podatkowych za okres od dnia otrzymania powiadomienia przez pozwaną o konieczności zwrotu do dnia dokonania przez nią zwrotu, przy czym była obowiązana do zwrotu całości lub części otrzymanej pomocy wraz z należnymi odsetkami w kwocie określonej w wezwaniu do zapłaty, w terminie 14 dni, od dnia doręczenia jej wezwania.

W dalszej kolejności sąd okręgowy ustalił także, że w trakcie realizacji operacji, powódka miała możliwość przyznania pomocy następcy prawnemu pozwanej albo nabywcy jej przedsiębiorstwa. W przypadku zaistnienia w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy wyjątkowych okoliczności, strona pozwana mogła wystąpić o wyrażenie zgody na zmianę zobowiązania w zakresie rodzaju wykonywanej działalności według (...), a także zmianę postanowień umowy, dotyczących zmiany miejsca wykonywania działalności gospodarczej, związanej z przyznaną pomocą, a strona powodowa mogła – wyłącznie w uzasadnionych przypadkach – wyrazić zgodę na zbycie, jeżeli nabywca spełni warunki przyznania i wypłaty pomocy oraz zobowiąże się do przejścia związanych z przyznaną pomocą obowiązków, nie zostaną przy tym naruszone cele i przeznaczenie operacji, lub też – wyrazić zgodę na zmianę postanowień umowy, o ile nie naruszy to celów i zakresu działania, określonych w Programie, rozporządzeniu oraz postanowieniach umowy, a zmiana miejsca wykonywania działalności gospodarczej albo rodzaju wykonywanej działalności nie naruszy celu i przeznaczenia operacji. Pozwana, albo też jej ewentualny następca prawny, zobowiązany był niezwłocznie złożyć niezbędne oświadczenia i dokumenty, potwierdzające spełnienie warunków do zmian, w tym dokument potwierdzający przeniesienie własności/przekształcenie przedsiębiorstwa, a także dokumenty potwierdzające spełnienie warunków przyznania pomocy, na podstawie których strona powodowa wyrazi zgodę na dokonane zmiany bądź też wezwie do zwrotu pomocy.

Zabezpieczeniem należytego wykonania przez pozwaną zobowiązań określonych w umowie był weksel niezupełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową.

Jednocześnie sąd pierwszej instancji ustalił, że 23 grudnia 2013 r. pozwana złożyła wniosek o płatność, w którym wskazała jako adres siedziby/prowadzenia działalności miejscowość S. (L.). Na jego podstawie powódka dokonała

wypłaty pomocy w wysokości 274.323 zł, po korekcie związanej z rozbieżnościami między stanem faktycznym inwestycji a przedłożonymi do wniosku dokumentami (dokonano korekty kwoty do refundacji w wysokości 17.637,95 zł). W dniu 8 maja 2014 r. do (...) Oddziału (...) wpłynęło pismo, w którym pozwana powiadomiła o zamiarze zmiany rodzaju prowadzonej działalności z działalności prowadzonej zgodnie z kodem (...) 46.73.Z (sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego), na który to pozyskana była pomoc – na działalność prowadzoną w zakresie kodu (...) 45.32.Z (sprzedaż detaliczna części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli). Po analizie pisma, pozwanej odmówiono zgody na zmianę rodzaju prowadzonej działalności, powołując się na § 5 ust. 1 pkt 8 lit. d umowy i podając, że nie zaistniały żadne wyjątkowe okoliczności, uzasadniające taką zmianę, a ujęte w § 38 rozporządzenia, takie jak siła wyższa, wyłączenie, katastrofa naturalna, wypadek, kradzież mienia, śmierć beneficjenta. W dniu 2 października 2014 r. do Agencji wpłynął wniosek powódki o zmianę danych zawartych w umowie, w związku z przekształceniem jednoosobowej działalności gospodarczej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, tj. na (...) sp. z o.o. w L.. Do wniosku pozwana załączyła dokumenty w postaci aktu założycielskiego spółki, z którego wynikało, że przedmiot działalności nie będzie zgodny z kodem (...) 46.73.Z., oświadczenie o przekształceniu przedsiębiorcy, plan przekształcenia, aktualny odpis z KRS, potwierdzenie zarejestrowania podmiotu P. jako podatnika VAT, zaświadczenie o nadaniu numeru REGON spółce, postanowienie o wpisie spółki do KRS (zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 14 sierpnia 2014 r., dokonano wpisu przekształcenia przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą (P. S. – (...) .H.U. (...)) w jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością pod nazwą (...) sp. z o.o. w dniu 14 sierpnia 2014 r. dokonano rejestracji w KRS, a 5 września 2014 r. wpisano spółkę do rejestru (dzień przekształcenia)).

Sąd podkreślił, że powódka mogła wyrazić zgodę na taką zmianę, po uprzednim przeprowadzeniu procedury przewidzianej w § 14 ust. 6 umowy. Analiza dokumentów dołączonych do wniosku pozwanej wykazała, że siedziba spółki mieściła się w mieście L., liczącym powyżej 5.000 mieszkańców, poza tym z dostępnych stronie powodowej danych wynikało, że zakres działalności spółki nie obejmował sprzedaży hurtowej oznaczonej w (...) kodem 46.73.Z. Wobec powyższego, 29 listopada 2014 r. powódka skierowała do strony pozwanej pismo z prośbą o złożenie wyjaśnień i poprawek poprzez przedłożenie dokumentów, potwierdzających spełnienie przez spółkę warunków przyznania pomocy i wyjaśnienie, w jaki sposób będzie realizowany cel operacji, zakładający modernizację obiektów. W odpowiedzi w dniu 24 grudnia 2014 r. do powódki wpłynęło pismo nadesłane przez pełnomocnika pozwanej, w której zwrócił się on z prośbą o wydłużenie wyznaczonego 21 – dniowego terminu do złożenia wyjaśnień. Dnia 29 stycznia 2015 r. strona powodowa wyraziła zgodę na przedłużenie terminu do złożenia uzupełnień do czternastu dni od otrzymania pisma. Pomimo tego, wymagane dokumenty nie zostały dostarczone przez pozwaną. W związku z powyższym, pismem z 12 stycznia 2016 r. powódka poinformowała pozwaną, że wniosek w sprawie przeniesienia praw własności lub posiadania, złożony w dniu 2 października 2014 r. nie został zaakceptowany, wobec tego, że podmiot na rzecz którego przewiduje się przeniesienie praw własności nie spełnia kryteriów dostępu przewidzianych w Programie, albowiem z umowy spółki i z KRS wynika, że siedziba mieści się w mieście L., liczącym powyżej 5.000 mieszkańców (naruszenie warunku, wynikającego w § 6 ust. 3 lit. a rozporządzenia), brak jest kodu (...) i brak jest możliwości zweryfikowania, czy zakres działalności spółki obejmuje działalność, wynikającą z umowy, przy czym wnioskowana zmiana uniemożliwi realizację celu operacji. Pozwana nie wywiodła wniosku o ponowne rozpatrzenie wniosku.

Jak ustalił Sąd pierwszej instancji 4 maja 2016 r. pozwana złożyła rezygnację ze sprawowanej przez nią funkcji wiceprezesa zarządu w spółce (...), a z informacji uzyskanych z KRS wynikało, że spółka ta nie prowadzi już działalności w mieście L., a siedziba znajduje się na terenie miasta K. (...), a w zakresie działalności spółki nie było działalności oznaczonej kodem (...) 46.73.Z.

Z dalszych ustaleń sądu okręgowego wynikało, że w związku z podejrzeniem wystąpienia nieprawidłowości w realizacji umowy, sprawa została poddana kontroli w okresie związania celem. Wobec powyższego, zlecono wizytację w miejscu realizacji operacji, celem sprawdzenia przestrzegania przez pozwaną zobowiązań umownych. W odpowiedzi na telefoniczne powiadomienie i planowaną w dniu 17 maja 2016 r. wizytację, pozwana nie wyraziła zgody na jej przeprowadzenie. Tego samego dnia, do pozwanej skierowano pisemną informację o wyznaczonym w dniu 31 maja

2016 r. terminie przeprowadzenia czynności kontrolnych. Z uwagi na nieobecność pozwanej, kontrola nie odbyła się. W piśmie z 15 czerwca 2016 r. wskazano stwierdzone nieprawidłowości i zażądano zwrotu wypłaconej pomocy w terminie 60 dni. W dniu 8 lipca 2016 r. pozwana złożyła wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego oceny wywiązania się ze zobowiązań w zakresie związania celem, który 12 sierpnia 2016 r. powódka rozpatrzyła negatywnie.

Wobec powyższego, skierowano do pełnomocnika pozwanej wezwanie do zapłaty 275.345,13 zł, w tym kwoty kapitału – 274.323 zł oraz odsetek – w wysokości 1.022,13 zł od dnia 23 sierpnia 2016 r. do dnia 8 września 2016 r. W dniu 10 lutego 2017 r. wezwano pozwaną do wykupu weksla. Stanowisko strony powodowej zostało podtrzymane w piśmie z 1 grudnia 2016 r. Ponowne wezwanie zostało skierowane 13 lutego 2017 r. Pismem z 20 lutego 2017 r. poinformowano pozwaną spółkę (...) o stwierdzonych nieprawidłowościach, 10 kwietnia 2017 r. wypowiedziano umowę przyznania pomocy. Pozwani do chwili zakończenia rozprawy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym nie uiszcili żądanych przez powódkę należności.

W tych okolicznościach sąd okręgowy uznał powództwo za zasadne, wskazał przy tym, że załączony do pozwu weksel in blanco, a także podpisana przez pozwanych deklaracja wekslowa spełniały wszystkie warunki stawiane przez ustawę Prawo wekslowe. Podkreślił też, że przy realizacji praw z weksla przez stronę umowy zawartej przy jego wystawieniu obowiązuje i wiąże strony treść tej umowy, tj. deklaracji wekslowej (porozumienia wekslowego), a z załączonej do pozwu, sporządzonej w dniu 27 listopada 2012 r., wynikało, że powódka miała prawo wypełnić w wypadku niedotrzymania warunku spłaty zobowiązania wobec niej na kwotę całkowitego zobowiązania wynikającego z umowy, określającej warunki i tryb udzielenia przez (...) pomocy finansowej w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich za lata 2007 – 2013, łącznie z odsetkami, prowizjami i opłatami powstałymi z jakichkolwiek tytułów. Zdaniem sądu pierwszej instancji nie było wątpliwości, że deklaracja wekslowa została podpisana wraz z wekslem w dacie podpisywania umowy.

Sąd Okręgowy jednoznacznie stwierdził, na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, ustalonego stanu faktycznego i po dokonaniu wykładni umowy i załączonych dokumentów w myśl przepisu art. 65 k.c., że pozwana naruszyła warunki zawartej umowy, tj. § 5 pkt 8 c – d, ponieważ nie utrzymała miejsca rejestracji siedziby w miejscowości do 5.000 mieszkańców, jak również nie prowadziła działalności gospodarczej zgodnej z kodem (...), na którą otrzymała dotację. Uznał przy tym, że pozwana naruszyła nie tylko postanowienia umowy, ale także przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 17 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, a konkretnie § 6 pkt 3, zgodnie z którym o pomoc mogła ubiegać się osoba prawna, jeżeli jej siedziba lub oddział oraz w przypadku operacji związanych z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją, wyposażeniem lub zagospodarowaniem nieruchomości objętej operacją – miejsce położenia nieruchomości znajdują się – w przypadku podmiotów innych niż grupy producentów rolnych, wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw, organizacje producentów owoców i warzyw oraz podmioty podejmujące lub wykonujące działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa – w miejscowości należącej do gminy: wiejskiej lub miejsko – wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5.000 mieszkańców, lub miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5.000 mieszkańców. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że przedmiotowa spółka, w którą pozwana przekształciła prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą, miała swoją siedzibę początkowo w miejscowości L., następnie K. (...), a następnie w K., a żadna z tych miejscowości nie spełniała warunków ludnościowych. Ponadto w Krajowym Rejestrze Sądowym nie ujawniono klasyfikacji działalności gospodarczej, w zakresie której pozwana otrzymała pomoc finansową. Sąd okręgowy zwrócił jednocześnie uwagę na fakt, że powódka nie wyraziła zgody na zmianę zobowiązania w zakresie rodzaju wykonywanej działalności i miejsca jej wykonywania, a co stanowiło wymóg określony w § 14 ust. 2 umowy, o czym pozwana miała wiedzę.

Sąd pierwszej instancji podkreślił również, że w realiach niniejszej sprawy nie mógł mieć zastosowania przepis art. 5 k.c., a powódka, jako instytucja publiczna, obowiązana była do strzeżenia prawidłowości wykorzystania przyznanych funduszy. Nie powinna się ograniczać jedynie do weryfikacji prawidłowości wykorzystania środków.

Wskazał ponownie, że pozwana nie dopełniła obowiązków na niej ciążyących, a w związku z tym powódka wzywała adekwatnie do treści przedłożonych wniosków do ich uzupełnienia i wyjaśnień, a tym samym korygowała zachowania pozwanej. Ocenił jednocześnie, że wobec naruszenia przez pozwaną powinności należytego wykonywania obowiązków wynikających z umowy, nie można było uznać, że dochodzenie przez powódkę roszczeń objętych treścią pozwu stanowi nadużycie prawa podmiotowego. Wskazał przy tym, że przy wykonywaniu praw podmiotowych, w tym dochodzeniu odzyskania udzielonej pozwanej dotacji, towarzyszy założenie (domniemanie), że uprawniony (powódka) czyni z nich użytek zgodny z zasadami współzycia społecznego i społeczno – gospodarczym przeznaczeniem prawa, a w jego ocenie, w niniejszej sprawie, nie sposób uznać, że zakres naruszenia przez pozwaną obowiązków wynikających z umowy w stosunku do zakresu zrealizowanych świadczeń był tak niewielki, a tym samym, że zastosowana przez powódkę sankcja przekraczała ramy proporcjonalności.

Sąd pierwszej instancji zasądził odsetki na podstawie art. 481 k.c. i postanowień umowy, gdyż z jej treści wprost wynikało, że zwracana kwota miała zostać powiększona o odsetki, naliczane w wysokości jak dla zaległości podatkowych za okres od dnia otrzymania powiadomienia przez beneficjenta o konieczności zwrotu do dnia dokonania przez niego zwrotu, przy czym beneficjent był obowiązany do zwrotu całości lub części otrzymanej pomocy wraz z należnymi odsetkami w kwocie określonej w wezwaniu do zapłaty, w terminie 14 dni, od dnia doręczenia mu wezwania.

Od powyższego wyroku apelację wniosła pozwana.

Zaskarżając wyrok w całości zarzuciła sądowi pierwszej instancji zarzut naruszenia prawa procesowego w postaci:

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 230 k.p.c. przez niewszechstronne rozważenie zebranego w sprawie materiału dowodowego polegające na pominięciu okoliczności, że powódka nie kwestionowała faktu, że (...) sp. z o.o. faktycznie wykonywała działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży hurtowej materiałów budowlanych, oznaczoną kodem (...) 46.73.Z, w trakcie realizacji operacji oznaczonej w umowie przyznania pomocy przez okres pięciu lat od dnia przyznania pomocy.

Pozwana podniosła również zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego:

- art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że zgodne oświadczenia woli powódki oraz pozwanej złożone w związku z zawarciem umowy nr (...) w zakresie § 12 umowy przyznania pomocy w związku z § 11 umowy przyznania pomocy:

a) w zw. z § 5 ust. 1 pkt 8 lit. d umowy przyznania pomocy należy interpretować w ten sposób, że brak ujawnienia w rejestrze przedsiębiorców KRS przedmiotu działalności gospodarczej (...) sp. z o.o. oznaczonego w (...) kodem 46.73.Z w trakcie realizacji operacji oznaczonej w umowie przyznania pomocy oraz przez okres pięciu lat od dnia przyznania pomocy, niezależnie od okoliczności, czy (...) sp. z o.o. faktycznie wykonywała działalność gospodarczą oznaczoną tymże kodem (...), to jest działalność polegającą na sprzedaży hurtowej materiałów budowlanych, daje podstawę do żądania zwrotu przez powoda kwoty pomocy przyznanej w oparciu o umowę przyznania pomocy oraz wypowiedzenia umowy przyznania pomocy, podczas gdy w wypadku takim powódka nie nabywa uprawnienia do żądania zwrotu kwoty pomocy przyznanej w oparciu o umowę przyznania pomocy oraz nie nabywa uprawnienia do wypowiedzenia tej umowy;

b) w zw. z § 5 ust. 1 pkt 8 lit. c umowy przyznania pomocy w zw. z § 6 pkt 3 lit. a rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” objętego programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, należy interpretować w ten sposób, że brak utrzymania miejsca rejestracji siedziby albo oddziału osoby prawnej powstałej wskutek przekształcenia przedsiębiorstwa pozwanej (...) sp. z o.o. w miejscowości należącej do gminy wiejskiej albo miejskiej z wyłączeniem miejscowości liczącej powyżej 5.000 mieszkańców w trakcie realizacji operacji oznaczonej w umowie przyznania pomocy oraz przez okres pięciu lat od dnia przyznania pomocy, w wypadku gdy pomoc miała za przedmiot przebudowę budynku posadowionego na nieruchomości objętej operacją, a

znajdującej się w miejscowości należącej do gminy wiejskiej, daje podstawę do żądania zwrotu przez powódkę kwoty pomocy przyznanej w oparciu o umowę przyznania pomocy oraz wypowiedzenia umowy przyznania pomocy;

c) należy interpretować w ten sposób, że powódka nabywa uprawnienie do żądania zwrotu kwoty pomocy przyznanej w oparciu o umowę przyznania pomocy, mimo że uprzednio nie wypowiedziała umowy przyznania pomocy, podczas gdy powódka nabywa uprawnienie do żądania zwrotu kwoty pomocy po uprzednim wypowiedzeniu umowy.

W konkluzji apelacji powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania przed sądem pierwszej i drugiej instancji według norm przepisanych.

Powódka wniosła natomiast o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz od pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego za postępowanie przed sądem drugiej instancji według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd apelacyjny aprobuje poczynione przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne i przyjmuje za własne. Podziela również zapatrywania co do podstawy prawnej rozstrzygnięcia i jej wykładni.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w pierwszej kolejności za nietrafiony należało uznać zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c., który konstytuuje zasadę swobodnej oceny dowodów. Zgodnie z nim sąd ocenia wiarygodność i moc dowodową według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Nie oznacza to, że sąd dokonuje oceny materiału dowodowego w sposób dowolny, gdyż w tym zakresie ograniczony jest pewnymi ramami, które tworzą wymagania prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i, wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, LEX nr 41437). Tylko ocena rażąco błędna lub oczywiście sprzeczna z treścią materiału dowodowego, nieodpowiadająca zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, może czynić usprawiedliwionym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Gdy jednak sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym z całości materiału dowodowego, z którego można wysnuć także wnioski odmienne, nie można mu przypisać zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Skuteczne zgłoszenie zarzutu naruszenia powołanego przepisu nie może ograniczać się do wskazywania, że możliwe były inne wnioski odnośnie do faktów, lecz polega na wykazaniu, że wnioski wyprowadzone przez sąd orzekający w świetle zasad doświadczenia życiowego i budowy sylogizmów były niemożliwe (vide wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 6 czerwca 2003 r., IV CK 274/02, LEX nr 146440; 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906). Takie działanie mieści się bowiem w przyznanym sądowi kompetencjach do swobodnego uznania, którą z możliwych wersji uznaje za prawdziwą. Takowej nie można przypisać w niniejszej sprawie sądowi pierwszej instancji. Sąd okręgowy dokonał pełnej oceny, całego zebranego materiału, dokonując poprawnej wykładni, kierując się zasadami logiki i doświadczenia życiowego, wysnuwając poprawne wnioski. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymagałoby od strony pozwanej wykazania na czym, w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów, polegała nieprawidłowość postępowania sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń, czego nie uczyniła.

Sąd Okręgowy wyczerpująco ocenił zebrany materiał dowodowy. W sposób całościowy wskazał, którym dowodom przyznał walor wiarygodności i dlaczego, a także którym go odmówił, i dlaczego. Sąd apelacyjny aprobuje poczynioną ocenę. Jest ona spójna, logiczna, zgodna z zasadami prawidłowego rozumowania, prowadząca do sensownych wniosków. Ponadto pozwana nie zdołała w należyty sposób wykazać, dlaczego przyjęta przez nią interpretacja zebranego w sprawie materiału dowodowego jest poprawna, a dlaczego wnioski sądu pierwszej instancji były błędne. Pozwana wywiodła zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 230 k.p.c., zgodnie z którym gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd mając na uwadze wynik całej rozprawy, może fakty te uznać za

przyznane. W tej kwestii należy zwrócić uwagę na dwie przesłanki. W pierwszej kolejności należy mieć na względzie, że sąd orzekający może uznać pewne okoliczności za przyznane, zależy to od jego uznania popartego zasadami doświadczenia życiowego i logiki, a po drugie w tym kontekście musi mieć na względzie wynik całej rozprawy. Oznacza to, że sąd musi powziąć – na podstawie wyniku całej rozprawy, czyli wszystkich okoliczności sprawy, całego materiału procesowego – przekonanie, że strona nie zamierzała i nie zamierza zaprzeczyć istnieniu faktów przytoczonych przez stronę przeciwną. W razie wątpliwości nie można stosować przepisu art. 230 k.p.c. (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2004 r., II CK 293/03, LEX nr 174169). Wynik całej rozprawy sprzeciwia się zastosowaniu normy z art. 230 k.p.c. w szczególności wtedy, gdy przyjęciu określonych ustaleń faktycznych sprzeciwiają się inne ustalenia dokonane przez sąd w sprawie. To na stronie pozwanej spoczywał onus probandi zakresie przyznania przez powódkę, że pozwana prowadziła działalność gospodarczą oznaczoną kodek (...) 46.73.Z., a co za tym idzie, że powódka uznawała, że powódka spełniła warunek umowy co do prowadzenia działalności finansowanej z przyznanej pomocy finansowej.

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z umową beneficjent pomocy finansowej był zobowiązany do zarejestrowania rodzaju działalności według klasyfikacji (...) i jej utrzymania w określonym w umowie okresie. Zatem brak zaprzeczenia przez powódkę twierdzeniom pozwanej, że prowadziła działalność gospodarczą zgodnie z klasyfikacją (...), na którą otrzymała pomoc finansową, pozostawało bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Należy bowiem zaznaczyć, a co pozwana w swojej argumentacji pomija, że powódka jedynie w uzasadnionych wypadkach mogła wyrazić zgodę na zmiany w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, która była przedmiotem umowy o dofinansowanie. Powódka wniosku pozwanej o dokonanie zmian, których faktycznie pozwana już dokonała, a z którymi wiązała się również zmiana działalności gospodarczej według klasyfikacji (...), nie uwzględniła. Brak akceptacji Agencji dla takiego wniosku stanowi natomiast zgodnie z umową jedną z podstaw do żądania zwrotu wypłaconej pomocy finansowej.

W dalszej kolejności pozwana sformułowała zarzut naruszenia przepisów art. 65 § 1 i 2 k.c. Dokonując wykładni oświadczenia woli należy mieć na względzie treść przepisu art. 65 § 1 k.c., a w odniesieniu do umów także przepisu art. 65 § 2 k.c. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego na tle art. 65 k.c. należy przyjąć kombinowaną metodę wykładni, opartą na kryteriach subiektywnym i obiektywnym. Stosowanie kombinowanej metody wykładni do czynności prawnych *inter vivos* obejmuje dwie fazy. W pierwszej fazie sens oświadczenia woli ustala się mając na uwadze rzeczywiste ukonstytuowanie się znaczenia między stronami. Oznacza to, że uznaje się za wiążący sens oświadczenia woli, w jakim zrozumiała go zarówno osoba składająca, jak i odbierająca to oświadczenie. Decydująca jest zatem rzeczywista wola stron. Prawidłowa, pełna i wszechstronna wykładnia oświadczenia woli nie może jednak pomijać treści zwerbalizowanej na piśmie, użyte bowiem (napisane) sformułowania i pojęcia, a także sama semantyka i struktura oświadczenia woli, są jednym z istotnych wykładników woli, pozwalają ją poznać i ocenić (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., II CSK 244/07, LEX nr 487508). Należy mieć również na uwadze, że dyrektywa wpływająca z powołanego przepisu nie służy do korygowania czy też uzupełnienia treści oświadczeń woli o elementy niewynikające z umowy, gdyż nie może być instrumentem służącym do dostosowania znaczenia oświadczenia woli do potrzeb i interesów adresata/nadawcy oświadczenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 sierpnia 2013 r., I ACa 342/13, LEX nr 1363290). W niniejszej sprawie kluczowa przy dokonywaniu wykładni oświadczenia woli jest semantyczna treść dokumentów. Podstawową rolę mają tu językowe normy znaczeniowe (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2018 r., V CSK 262/17, LEX nr 2511529). W konsekwencji nie można przyjmować takiego znaczenia interpretowanego zwrotu, które pozostawałoby w sprzeczności z pozostałymi składnikami wypowiedzi zawartymi w tekście umowy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2009 r., IV CSK 558/08, LEX nr 512966). W tym miejscu, w perspektywie przytoczonych orzeczeń, należy jednoznacznie stwierdzić, że wykładnia dokonana przez sąd okręgowy była poprawna i nie była sprzeczna z dyrektywami wynikającymi z art. 65 § 1 i 2 k.c. Konsekwencją tego unormowania jest konieczność dokonania wykładni umów na trzech poziomach, tj. ustalenia literalnego brzmienia umowy, ustalenia treści oświadczeń woli przy zastosowaniu reguł określonych w art. 65 § 1 k.c. oraz ustalenie sensu złożonych oświadczeń woli poprzez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy. Nie jest konieczne, aby był to cel uzgodniony przez strony, wystarcza, że cel zamierzony przez jedną stronę jest wiadomy drugiej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2018 r., I CSK 226/17, LEX nr 2475055).

Jak wynika z treści umowy, jej celem była modernizacja obiektów, tj. adaptacja budynku mieszkalnego na budynek socjalno – handlowo – biurowy oraz zmiana sposobu użytkowania wraz z modernizacją szklarni na halę magazynową, w celu prowadzenia sprzedaży hurtowej materiałów budowlanych co spowoduje wzrost zatrudnienia i dochodu z prowadzonej działalności, a nie jak twierdzi pozwana samo odrestaurowanie nieruchomości. Postanowienie § 3 ust. 2 umowy przyznania pomocy należy interpretować całościowo, także mając na względzie użytą tam koniunkcję. Interpretacja pozwalająca na przyjęcie, że umowa została zawarta w celu odnowienia określonych nieruchomości nie daje się obronić w perspektywie całej umowy oraz pozostałych okoliczności, w szczególności celu dla którego programy pomocowe zostały ustanowione. Modernizacja obiektów miała służyć wzrostowi zatrudnienia i dochodu z prowadzonej działalności, taki był rzeczywisty cel umowy. Sama modernizacja była służebna w stosunku do rzeczywistego, głównego celu – wzrostu zatrudnienia i dochodów.

W tej perspektywie należy się odnieść do zarzutu, jakoby § 6 pkt 3 lit. a zawierał alternatywę i wymagał jedynie, aby został spełniony jeden z warunków tam określonych. Rozumowanie pozwanej jest całkowicie sprzeczne z wykładnią gramatyczną i celowościową tej normy. Użyte w pierwszej części przepisu określenie „lub”, a w dalszej – „oraz”, oznacza, że siedziba lub oddział pozwanej muszą znajdować się w miejscowości należącej do gminy wiejskiej lub miejsko – wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5.000 mieszkańców, lub miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5.000 mieszkańców, oraz w przypadku operacji związanych z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją, wyposażeniem lub zagospodarowaniem nieruchomości objętej operacją – miejsce położenia nieruchomości musi znajdować się w miejscowości należącej do gminy wiejskiej lub miejsko – wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5.000 mieszkańców, lub miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5.000 mieszkańców. W związku z powyższym muszą zostać spełnione dwie przesłanki – pierwsza – odpowiednie miejsce siedziby lub oddziału oraz druga – odpowiednie miejsce usytuowania nieruchomości. Taką wykładnię przyjęła powódka, sąd okręgowy oraz taką wykładnię podziela również sąd apelacyjny. Należy jeszcze dodać, że taka interpretacja jest zgodna z postanowieniami umowy przyznania pomocy, gdyż jak wynika z § 5 pkt 8 lit. c, pozwana obowiązana była do utrzymania miejsca rejestracji siedziby lub oddziału (nie miejsca modernizowanego budynku) w miejscowościach spełniających wymagania tam wskazane. Taka wykładnia zgodna jest również z celem umowy.

Nie można również zapominać, że przy dokonywaniu wykładni oświadczeń woli istotny jest także kontekst sytuacyjny. Jeżeli wykładnia tekstu umowy budzi wątpliwości, zachodzi potrzeba ustalenia rzeczywistej treści umowy przy uwzględnieniu oświadczeń woli stron składanych przed i w trakcie zawierania umowy, według ich rozumienia przez każdą ze stron. Na tym etapie wykładni ma także znaczenie zachowanie się stron po zawarciu umowy oraz w trakcie jej wykonywania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2008 r., V CSK 474/07, LEX nr 466321). W tym miejscu należy przywołać złożone przez pozwaną oświadczenie w piśmie procesowym z dnia 5 maja 2014 r. (k. 148), z którego wynika, że odpowiednie znaczenie przypisywała ujawnionemu w rejestrze numerowi (...), a nie tylko faktycznie wykonywanej działalności gospodarczej. Natomiast w piśmie datowanym na 29 kwietnia 2016 r. (k. 281) stwierdziła, że nie jest w stanie udokumentować lokalizacji siedziby albo oddziału spółki w miejscowości spełniającej wymagania programu oraz nie jest w stanie udokumentować, że przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego, zadając jednocześnie powódce pytanie czy wymogi co do zgody na zbycie albo przekształcenie prowadzonej działalności gospodarczej mogą zostać zmodyfikowane. Wynika z tego, że znała ona stosowne wymagania i miała świadomość, że przekształcona spółka ich nie spełnia. Wydaje się zatem, że stanowisko przyjęte na etapie postępowania sądowego było tylko strategią procesową. Ponadto, jak wynika z ustaleń sądu pierwszej instancji, strona pozwana miała również świadomość, że do zmiany formy działalności gospodarczej wymagana jest zgoda powódki, której nie uzyskała, natomiast działania w celu przekształcenia podjęła jeszcze przed odpowiedzią na zadane pytanie co do zmiany formy organizacyjno – prawnej. Nie ulega wątpliwości, że i w tym zakresie strona pozwana naruszyła postanowienia umowy.

Pozwana podniosła również zarzut naruszenia art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. w zw. z § 5 ust. 1 pkt 8 lit. d umowy przyznania pomocy, jakoby w kontekście postanowień umowy wymogiem była faktycznie prowadzona działalność gospodarcza w miejscu w niej oznaczonym, a całkowicie irrelevantna była kwestia ujawnienia odpowiedniego numeru

(...) w stosownej ewidencji bądź rejestrze. Zarzut ten jest chybiony. Postanowienia § 5 ust. 1 pkt 8 lit. d umowy przyznania pomocy nie mogą być interpretowane w oderwaniu od treści § 5 ust. 1 pkt 3 tiret trzecie, które należy wyklądać w zgodzie z wykładnią systemową, a w myśl którego beneficjent zobowiązuje się do spełnienia warunków określonych w programie, przepisach ustaw, rozporządzenia oraz realizacji operacji z postanowieniami umowy, a w szczególności do zarejestrowania rodzaju działalności, według klasyfikacji (...), i miejsca wykonywania działalności, miejsca realizacji operacji, której dotyczy operacja, nie później niż do złożenia wniosku o płatność ostateczną. Gdyby nawet uznać czysto hipotetycznie, w oderwaniu od powołanego postanowienia, że relewantny był wyłącznie faktycznie wykonywany przedmiot działalności gospodarczej, to należy stwierdzić, że pozwana w żaden sposób nie udowodniła, choć miała taką możliwość, że przez cały czas trwania umowy wykonywała działalność gospodarczą zgodnie z jej postanowieniami. Ponadto nie tylko nie udowodniła okoliczności na które się powołuje, ale ponadto nie dała możliwości powódce skontrolowania czy przedmiotowa działalność gospodarcza w określonym zakresie była faktycznie wykonywana, choć miała taki obowiązek wynikający z § 5 ust. 1 pkt 8 lit. e umowy przyznania pomocy. Podsumowując należy jeszcze dodać, że obowiązek ujawnienia faktycznie wykonywanej działalności gospodarczej nie wynikał jedynie z postanowień umowy i nie dotyczył wyłącznie pozwanej, ale obejmuje wszystkich przedsiębiorców, a unormowany jest przepisami o charakterze ius cogens, takimi jak przepis art. 40 pkt. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz przepis art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej.

Odnosząc się do zarzutu pozwanej niewłaściwej procedury żądania zwrotu pomocy, należy zauważyć, że postanowienia umowy zawartej między stronami określają zarówno przesłanki do dokonania wypowiedzenia umowy jak i żądania zwrotu przyznanej pomocy. Powódka mogła żądać zwrotu pobranej kwoty pomocy w razie zaistnienia okoliczności skutkujących wypowiedzeniem umowy, ale także z innych przyczyn, takie jakie zachodziły w niniejszej sprawie, które nie musiały skutkować, wedle postanowień umowy przyznania pomocy, wypowiedzeniem umowy. W konsekwencji łącząca strony umowa i tak została wypowiedziana, dlatego rozważania te nie mają kluczowego znaczenia w perspektywie niniejszego postępowania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia.